ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ
·НЕОФИТ РИЛСКИ·
БЛАГОЕВГРАД

Благоевград 2700, ул. „Иван Михайлов" № 66
Tel. + 359 /73/88 55 01 E-mail: info@swu.bg http://www.swu.bg

Изх. № 04-05-166
22.08. 2024 година

ДО

ПРОФ. ГАЛИН ЦОКОВ

МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

КОПИЕ ДО:

ПРОФ. ЛИЛЯНА ВЪЛЧЕВА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВОН – КНСБ

ПРОФ. МИГЛЕНА ТЕМЕЛКОВА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪВЕТА НА РЕКТОРИТЕ

СТАНОВИЩЕ

от

ПРОФ. Д-Р НИКОЛАЙ МАРИН

РЕКТОР НА ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ" - БЛАГОЕВГРАД

ПРОФ. Д-Р ПЕЛАГИЯ ТЕРЗИЙСКА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УСО към ВОН – КНСБ НА ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ" - БЛАГОЕВГРАД

Относно: *Публикуваният в Портала за обществени консултации на Министерски съвет проект за Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

УВАЖАЕМА ПРОФЕСОР ВЪЛЧЕВА,

УВАЖАЕМА ПРОФЕСОР ТЕМЕЛКОВА,

В законоустановеният срок по чл. 26, ал. 4 от Закона за нормативните актове и в съответствие с дадената ни възможност като заинтересовано лице, изразяваме настоящото становище по цитирания по-горе и публикуван в Портала за обществени консултации на МС проект. Съгласно §1 от проекта на постановлението се предвиждат изменения в нормативните разпоредби на Постановление № 162 на Министерския съвет от 2001 г. за определяне на диференцирани нормативи за издръжка на обучението за един студент по професионални направления. От своя страна §2 обхваща предвижданите изменения в Постановление № 328 на Министерския съвет от 2015 г. за определяне на средствата от държавния бюджет за издръжка на обучението в държавните висши училища в зависимост от комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда.

Цитираните нормативни актове несъмнено са основополагащи за ефективното функциониране на държавните висши училища, тъй като същите съдържат финансови показатели, формули и условия, при които се осигурява финансирането им от държавата като образователни институции. В този смисъл, считаме, че повишаването на стойностните показатели за определяне на диференцираните нормативи за издръжка и обучение на един студент в Постановление №162 на МС, ще окаже положително въздействие върху дейността на държавните висши училища, като ще осигури тяхната финансова обезпеченост. Тази актуализация е необходима стъпка както предвид нарастващите разходи в сферата на висшето образование, така и с оглед на нарастващата инфлация през последните няколко години. Предоставянето на допълнителни средства е ясен израз на поетия от страна на държавата ангажимент към висшето образование в

Република България, чието качество и нормално функциониране в немалка степен зависи и от финансовия ресурс, с който висшите училища разполагат.

Положителна оценка заслужава и предложеният диференциран подход, чрез който се цели да се преодолее недостига и трудностите в осигуряването на квалифициран персонал в различни професионални области, както и съществуващия към момента дисбаланс в държавното финансиране. Насочването на допълнителен финансов ресурс към приоритетни направления за икономиката и пазара на труда е въпрос от голям обществен и национален интерес, които към момента срещат сериозни затруднения, свързани със слаб интерес на кандидат-студентите към тях. Този диференциран подход безспорно е необходим и представлява много важна стъпка в подкрепата, от която тези професионални направления се нуждаят, за да могат да функционират адекватно съгласно настоящите изисквания на пазара на труда.

Предложените изменения в Постановление № 328 на Министерския съвет също са положителен момент в тази нормативна уредба, тъй като е видно, че методиката за определяне на коефициента на висшето училище по професионално направление поставя акцент и върху качеството на обучение, което представлява сериозен стимул за всяко висше училище да повиши стремежа към неговото осигуряване.

Следва да се отбележи, че във формулата участват важни критерии, които именно формират крайния извод за нивото на качество на обучение, сред които акредитационната оценка, реализацията на пазара на труда, професионалните направления с очакван бъдещ недостиг на пазара на труда и други. Именно тази методика се нуждае от допълнителна и последваща дискусия относно обективността на данните и търсене на баланс между интересите на различните висши училища с оглед на тяхната специфика и местоположение, за да не се допусне изкривяване на изводите от съответните данни и да не се допусне концентрация и централизация на висшето образование в някои от най-големите градове в България. Тази дискусия би могла да се изрази в ежегодна преценка на данните и по-добро осмисляне на резултатите от някои показатели и тежестта им в описаната методика. Типичен пример в тази насока е показателят „безработица", който безспорно сам по себе си е много важен критерий, но не може отговорността за неговите показатели автоматично да бъде прехвърлена на висшето училище. Notorno известно е, че младежката безработица често е причинена от външни фактори, които не зависят от висшето училище и не би следвало образователните институции да понасят прекомерна тежест поради евентуални лоши

резултати в това направление. Ето защо и намираме, че тежестта на този показател следва да се съобрази с актуалната икономическа обстановка, както и с териториалните специфики, свързани с пазара на труда, доколкото е известно, че в редица райони нивата на безработица са по-високи поради липсата на нужните работни места и в този смисъл ако се наблюдават завишени нива на безработица сред завършилите висше образование в тези райони, то несправедливо би било да се твърди, че причината за това е ниско качество на полученото образование.

Съществен момент е, че тази методика отчита и коефициента на научни изследвания, което ще окаже положителен ефект и върху развитието на академичния персонал във висшите училища, а това от своя страна неминуемо води и до повишаване в качеството на обучение. В чл. 8 и чл. 9 от Постановление № 328 е обърнато внимание и на специални хипотези, в които действително е необходима подкрепа от страна на държавата при формиране на съответните коефициенти, като по този начин предварително се насочва вниманието върху рискови звена, които в противен случай биха могли да бъдат негативно засегнати от предложените изменения.

Именно двата различни подхода, заложени в Постановление № 162 и Постановление № 328 и тяхното едновременно приложение ще създадат условия за адекватно финансиране на държавните висши училища. Определяме тази инициатива като навременна и съответстваща на политиката, залегнала в Стратегия за развитие на висшето образование в Република България 2021-2030 г. С оглед гореизложените доводи изразяваме подкрепа на предложения проект за Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерския съвет и предложените в него изменения в Постановление № 162 на Министерския съвет от 2001 г. за определяне на диференцирани нормативи за издръжка на обучението за един студент по професионални направления и Постановление № 328 на Министерския съвет от 2015 г. за определяне на средствата от държавния бюджет за издръжка на обучението в държавните висши училища в зависимост от комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда.

В тази насока би могъл да бъде подложен на обсъждане и вариант, при който Министерството на образованието и науката разполага с по-голяма оперативна самостоятелност, така че тази несъмнено положителна за висшето образование система да може да функционира при по-сполучлив режим, който да допуска при обективна необходимост актуализация на относимите критерии да бъде извършвана от МОН. Това

би създало осезаемо облекчение в тежестта и времетраенето на подобни процедури, при които актуалната обстановка налага изменения в методиката или отделни нейни елементи и би спомогнало за своевременна и бърза реакция, когато това е необходимо.

РЕКТОР

Проф. д-р Николай Марин

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УСО към ВОН – КНСБ
НА ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ
„НЕОФИТ РИЛСКИ“ БЛАГОЕВГРАД
Проф. д-р Пелагия Терзийска